

A 2014–2020 közötti magyarországi vidékfejlesztési program adatlapja

A magyarországi vidékfejlesztési program (VP), amelyet az Európai Bizottság hivatalosan 2015. augusztus 10-én fogadott el, Magyarország prioritásait tartalmazza azon 4,2 milliárd EUR összegű közpénz felhasználását illetően, amely a 2014–2020 közötti hétéves időszak vonatkozásában rendelkezésre áll (3,4 milliárd EUR az EU költségvetéséből, 740 millió EUR pedig nemzeti társfinanszírozásból).

Magyarország vidékfejlesztési programja különleges hangsúlyt fektet az ökoszisztémák helyreállítására, megóvására és fejlesztésére, a társadalmi befogadás előmozdítására, a szegénység csökkentésére és a gazdasági fejlődésre a vidéki területeken, továbbá az élelmiszerláncok szervezésének előmozdítására és a kockázatkezelésre a mezőgazdasági ágazatban. Várhatóan majdnem 538 000 hektár mezőgazdasági föld kerül biodiverzitást, valamint hatékonyabb vízgazdálkodást és talajgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés hatálya alá. Továbbá, több mint 132 000 hektár erdő kerül gazdálkodási szerződés hatálya alá, főként a biodiverzitás védelme érdekében. A magyarországi vidékfejlesztési program hozzájárul a társadalmi befogadáshoz és a gazdasági fejlődéshez a vidéki térségekben azáltal, hogy jobb szolgáltatásokat biztosít a vidéki lakosság 68%-a számára. A mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozóipar ágazatában 2600 beruházási projekt az energiahatékonyság fokozása érdekében részesül támogatásban. 5500 feldolgozási tevékenységgel kapcsolatos beruházási projekt és 4800, a mezőgazdasági termelők versenyképességének fokozását szolgáló projekt kap támogatást. A fiatal mezőgazdasági termelők és a rövid ellátási láncok tekintetében 3000 fiatal mezőgazdasági termelő és 3900 mezőgazdasági üzem célzott támogatását biztosító alprogramokat alakítanak ki. Magyarország a műveletek kiválasztása során különös hangsúlyt fektet az innovációra, a vidékfejlesztési program közkiadásainak 3,6%-át olyan cselekvésekre fordítja, amelyek erősítik az innovációt és az együttműködést, beleértve az európai innovációs partnerség projektjeit is.

A vidékfejlesztés támogatása a közös agrárpolitika 2. pillére, amely uniós finanszírozási keretet biztosít a tagállamok számára, hogy nemzeti vagy regionális szinteken többéves társfinanszírozott programokat finanszírozzanak. Összességében a 28 tagállamban 118 program várható. A 2014–2020 időszakra szóló új vidékfejlesztési rendelet hat gazdasági, környezeti és szociális prioritást érint, a programok pedig egyértelmű célokat tartalmaznak, amelyek rögzítik, hogy mit kell elérni. Emellett a fellépések hatékonyabb koordinációja és a többi európai strukturális és beruházási alappal (ESB-alapok) fennálló szinergiák maximalizálása érdekében olyan partnerségi megállapodást kötöttek minden tagállammal, amely rögzíti azoknak az uniós forrásokból finanszírozott strukturális beruházásaira vonatkozó átfogó stratégiáit.

A jelen dokumentum röviden áttekinti, hogy a vidékfejlesztési program milyen módon kezeli a Magyarország előtt álló kihívásokat és lehetőségeket. A mellékletben található táblázat összefoglalja a prioritásokat és a kiemelt területeket, sajátos céljaikkal és a hozzájuk rendelt költségvetéssel együtt.

1. HELYZET ÉS KULCSFONTOSSÁGÚ KIHÍVÁSOK

Magyarország vidéki jellegű ország, területének 66,3%-a vidéki terület, 33,1% köztes és csak 0,6%-a tekinthető városiasnak. A lakosság 46%-a vidéki területen él. Az ország területének 57%-a mezőgazdasági, 21% pedig erdő. Az uniós átlaghoz viszonyítva a magyar mezőgazdasági ágazat atipikus, mivel igen magas a szántóföldi növénytermesztés aránya (a mezőgazdasági földterület 81%-a), míg a legelőké alacsony (14,2%).

Magyarország rendkívül kedvező agrárgazdasági feltételekkel rendelkezik a mezőgazdasági termeléshez, amely jelentős növekedési potenciált képvisel. A mezőgazdaság részesedése a GDP-ben 4%, míg a teljes mezőgazdasági ágazat (agrár- és vegyipar, élelmiszer-feldolgozó ipar, stb.) a GDP 15%-át képviseli. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar a helyi gazdaság fontos pillérei, különösen a vidéki térségekben.

Magyarországon a mezőgazdasági üzemek átlagos mérete 8,1 hektár, ami jóval az uniós átlag alatt van; a mezőgazdasági üzemek 87%-a kevesebb, mint 5 hektárral rendelkezik. A mezőgazdasági termelők átlagéletkora Magyarországon 56 év, tehát sürgősen szükség van a generációs megújulásra. A horizontális és vertikális együttműködések száma a magyar mezőgazdasági- élelmiszeripari szektorban alacsony.

A vidéki foglalkoztatási ráta alacsony, a vidéki térségekben a fiatalok és a nők munkanélkülisége az országos átlaghoz képest is különösen magas.

Az éghajlatváltozást illetően Magyarországon gyakran jelentősek a vízingadozások a szárazság és az áradások között, határozottan hatékonyabb vízgazdálkodásra van szükség. Magyarország korlátozott és elavult öntözőrendszerrel rendelkezik, csak a mezőgazdasági területek 2,4%-a öntözött.

Az ökológiai termelés a maga 2,7%-ával az egyik legalacsonyabb az EU-ban. A biodiverzitást illetően az élőhelyek 83%-a rossz állapotban van Magyarországon. A kezelendő fő környezetvédelmi kihívások a biodiverzitás védelmét, a felszín minőségét, a felszín alatti vizeket és a talajeróziót érintik.

2. MIKÉNT KEZELI A MAGYARORSZÁGI VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM EZEKET A KIHÍVÁSOKAT

A vidékfejlesztési program mind a 6 vidékfejlesztési prioritás keretében biztosít támogatást, különös hangsúlyt fektetve a mezőgazdasághoz és az erdészethez kapcsolódó ökoszisztémák helyreállítására, megóvására és fejlesztésére, illetve a társadalmi befogadás előmozdítására, a szegénység csökkentésére és a gazdasági fejlődésre a vidéki területeken, valamint az élelmiszerláncok szervezésének előmozdítására és a kockázatkezelésre a mezőgazdasági ágazatban:

Az alábbiakban röviden ismertetjük az egyes prioritások fókuszpontjait.

A tudástranszfer és az innováció a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben

Magyarország igen jelentős befektetéseket eszközöl az e prioritással kapcsolatos cselekvésekbe. A tudástranszfer a képzést, a tájékoztatási tevékenységeket, az csereprogramokat és üzemlátogatásokat, a tanácsadást és a tanácsadók képzését fedi. Összességében 46 600 résztvevő fogja hasznát látni a vidékfejlesztési program által támogatott képzéseknek. Az innováció fontos elem: 470 projekt támogatására kerül sor a mezőgazdaság, az élelmiszeripari és az erdőgazdálkodási ágazat, valamint a kutatás és innováció közötti kapcsolat erősítése érdekében, ezek közül 70-nek a támogatása az európai innovációs partnerség keretében történik.

A mezőgazdasági ágazat versenyképessége és fenntartható erdőgazdálkodás

Tekintettel a mezőgazdasági termelők öregedő populációjára és a mezőgazdasági üzemek kis méretére Magyarországon, a vidékfejlesztési program támogatást nyújt 3000

fiatal mezőgazdasági termelő számára a vállalkozás beindításához, valamint 3000 kis mezőgazdasági üzem fejlesztéséhez. A 4800 fennálló és versenyképes mezőgazdasági üzembe történő beruházások, illetve ezek modernizációja szintén részét képezi a programnak, egyértelműen az állattenyésztésre és a kertészeti ágazatra, valamint a fiatal mezőgazdasági termelőkre koncentrálva.

Élelmiszerlánc szervezés, beleértve többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozását és forgalmazását, az állatjólétet és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelést

E prioritás keretében Magyarország 5500 olyan projektet támogat, amely a feldolgozás és a marketing fejlesztésére irányul. Összesen 4000 mezőgazdasági üzemet egyesítő 200 termelői csoport létrehozásának támogatása révén javulni fog a mezőgazdasági termelők piaci pozíciója. A vidékfejlesztési program keretében Magyarország első alkalommal nyújt támogatást a minőségi termelés számára.

Magyarország emellett kockázatkezelési eszközöket is bevezet. A már támogatott preventív beruházási fellépésekhez biztosítási díjak és jövedelemstabilizáló támogatások csatlakoznak.

A mezőgazdasággal és az erdőszettel összefüggő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása

E prioritás keretében Magyarország célzott beavatkozásokat végez a belvízzel és aszályal sújtott területeken, illetve a jelentős természeti értéket képviselő területeken. A mezőgazdasági területek körülbelül 11,5%-a, illetve az erdők 6,4%-a fog biodiverzitást támogató valamint vízgazdálkodást és talajgazdálkodást javító gazdálkodási szerződések hatálya alá tartozni.

Az előirányzott EMVA-összeg körülbelül 26%-át a mezőgazdasági termelők részére annak alapján nyújtott területalapú kifizetésekre fordítják, hogy környezet-/éghajlatbarát földgazdálkodási gyakorlatokat folytatnak, beleértve a biogazdálkodást, a természeti hátrányokkal rendelkező területek támogatását és a Natura 2000 gazdálkodás alá eső területek támogatását. Több mint 111 000 hektár mezőgazdasági terület részesül a biogazdálkodásra való áttérést vagy annak fenntartását célzó támogatásban.

Erőforrás-hatékonyság és éghajlat

Magyarország egyértelműen középpontba helyezi az energiahatékonysággal kapcsolatos beruházásokat a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari ágazatokban és 2600 projektet tervez támogatni. A már létező vízgazdálkodási rendszerek hatékonyságát szintén javítani fogják 6000 hektár mezőgazdasági területen.

E prioritás keretében a vidékfejlesztési program a szénmegkötést elsődlegesen az erdőtelepítést, az agrár-erdészeti rendszereket, az erdőkárok megelőzését és helyreállítását, az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését, valamint ezek megőrzését célzó támogatások révén kívánja elérni, környezet- és éghajlatbarát erdővédelmi szolgáltatások ösztönzésével is. A vidékfejlesztési program emellett az üvegházhatású gázok és az ammónia kibocsátásának csökkentésére irányul, a trágyatárolásba való beruházások révén.

Társadalmi befogadás és helyi fejlesztés a vidéki térségekben

A magyar vidékfejlesztési program kiegészíti az egyéb uniós fellépéseket a vidéki térségekben. A program támogatja a mezőgazdasági termelő tevékenységeinek diverzifikációját, illetve javítja a helyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést (helyi piacok, szociális vállalkozások, másodrendű utak, tanyák). A vidékfejlesztési program emellett támogatja a kicsi és nagyon kicsi falvak alapvető szolgáltatásainak fejlesztését a 2000 lakosnál kevesebbel rendelkező községek szennyvízkezelése, illetve az 1000 lakosnál kevesebbel rendelkező községek multifunkcionális közösségi tereinek kialakítása révén. A helyi fejlesztési stratégiákat a LEADER helyi akciócsoportok révén hajtják végre, és azok a vidéki lakosság 68%-át fogják lefedni. Az e prioritás alatt programozott műveletek eredményeként 4500 új munkahely jön létre, és a vidéki lakosság 68%-a részesül jobb szolgáltatásokban.

A **vidékfejlesztési program négy legjelentősebb intézkedése** költségvetési szempontból (teljes közpénz-finanszírozás) a következő:

- 1425 millió EUR: 4. intézkedés (Beruházások tárgyi eszközökbe)
- 638 millió EUR: 10. intézkedés (Agrár-környezetvédelem, illetve éghajlatváltozás)
- 426 millió EUR: 7. intézkedés (Alapvető szolgáltatások a vidéki térségekben) rendelt
- 328 millió EUR: 6. intézkedés (A mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése)

1. melléklet: A magyarországi vidékfejlesztési program számára közpénzekből nyújtott indikatív támogatás

Cél	Intézkedés	Összes közpénzből történő hozzájárulás EUR	%
1. prioritás: A tudástranszfer és az innováció a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben¹			
1A: Az innováció, az együttműködés és a tudásbázis erősítése A vidékfejlesztési program kiadásainak 3,6%-a	01 ismeretek		
	02 tanácsadás		
	16 együttműködés		
1B: Kapcsolatok erősítése (a kutatással stb.) 470 együttműködési projektek	16 együttműködés		
1C: Képzés 46 400 résztvevő képzése	01 ismeretek		
2. prioritás: A mezőgazdasági üzemek életképessége, versenyképesség és fenntartható erdőgazdálkodás		715 960 741	17,23
2A: Gazdasági teljesítmény, szerkezetátalakítás és modernizáció Az üzemek 0,98%-a vidékfejlesztési programból támogatásban részesül	01 ismeretek	15 485 382	0,37
	02 tanácsadás	24 926 600	0,60
	04 beruházások	369 801 588	8,90
	06 a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése	45 267 702	1,09
	16 együttműködés	4 175 830	0,10
2B: Generációs megújulás A mezőgazdasági üzemek 0,61%-ának vállalkozásfejlesztési terve/beruházásai a vidékfejlesztési program keretében fiatal mezőgazdasági termelőknek szóló támogatásban részesülnek	01 ismeretek	6 984 284	0,17
	02 tanácsadás	2 521 958	0,06
	04 beruházások	125 077 081	3,01
	06 a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése	121 720 316	2,93
3. prioritás: élelmiszerlánc szervezés, beleértve többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozását és forgalmazását, az állatjólétet és a kockázatkezelést		771 978 936	18,57
3A: Az elsődleges termelők versenyképességének javítása A mezőgazdasági üzemek 5,43%-a minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesül Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások összesen 859 937 651 EUR összegben	01 ismeretek	12 071 020	0,29
	02 tanácsadás	4 094 259	0,10
	03 minőségrendszerek	33 578 353	0,81
	04 beruházások	386 971 943	9,31
	09 termelői csoportok/szervezetek	84 143 082	2,02
	14 állatjólét	117 793 592	2,83
	16 együttműködés	16 992 380	0,41

¹ Az 1. prioritás vonatkozásában nem szerepel pénzügyi előirányzat, mivel a kiadásokat az egyéb kiemelt területek között osztották el.

3B: A mezőgazdasági üzemekben megvalósuló kockázatmegelőzés és -kezelés	05 a mezőgazdasági potenciál helyreállítása	21 021 332	0,51
A gazdaságok 3,10%-a kockázatkezelési rendszerekben vesz részt	17 kockázatkezelés	95 312 975	2,29
4. prioritás: A mezőgazdasággal és az erdőszettel összefüggő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása²		1 203 443 811	28,61
4a Biodiverzitás	01 ismeretek	14 306 962	0,34
A szerződések alá tartozik a mezőgazdasági ágazat 11,79%-a és erdőszeti ágazat 5,08%-a	02 tanácsadás	10 039 464	0,24
	04 beruházások	19 008 620	0,46
	08 erdők	6 472 009	0,16
4B Vízgazdálkodás	10 mezőgazdasági energiahordozók	638 200 527	15,35
A szerződések alá tartozik a mezőgazdasági ágazat 3,57%-a és erdőszeti ágazat 0,59%-a		207 598 705	4,99
	11 biogazdálkodás	165 725 129	3,99
4C Talajerózió és talajgazdálkodás	12 természet és biodiverzitás/víz-keretirányelv	76 208 075	1,83
	13 ANC	51 691 200	1,24
	15 erdő-környezetvédelem		
	16 együttműködés	14 193 120	0,34
5. prioritás: Erőforrás-hatékonyság, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdőszeti ágazatban		629 185 295	15,14
5A Hatékony vízfelhasználás	04 beruházások		
Az öntözött felhasznált mezőgazdasági terület 5,75%-a támogatásban részesül		40 104 289	0,96
5B Energiahatékonyság	01 ismeretek	1 200 000	0,03
	02 tanácsadás	500 000	0,01
	04 beruházások	399 737 812	9,62
5C Megújuló forrásokból származó energia			
Megújulóenergia-termelési beruházás összesen 37 805 276 EUR összegben	08 erdő	14 587 965	0,35
5D ÜHG- és NH ₃ -kibocsátások csökkentése			
A mezőgazdasági területek 1,41%-át ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó gazdálkodási szerződés keretében kezelik	04 beruházások	17 966 799	0,43
5E Széntárolás és -megkötés	01 ismeretek	3 488 340	0,08
	02 tanácsadás	3 381 897	0,08
	08 erdők	146 169 609	3,52
	16 együttműködés	2 048 584	0,05

² A 4. prioritás keretében a kiadások a prioritás egészére vonatkoznak, nem egyes kiemelt területekre.

6. prioritás: Társadalmi befogadás, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben		753 193 553	18,12
6A Diverzifikáció, kisvállalkozások és munkahelyek létrehozása A támogatott projektek által létrehozott 4000 munkahely	04 beruházások	66 039 812	1,59
	06 a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése	160 586 028	3,86
	08 erdő	42 183 180	1,01
	16 együttműködés	13 752 791	0,33
6B A helyi fejlesztés erősítése A helyi fejlesztési stratégiák a vidéki népesség 68,03%-át fedik le A javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeit a vidéki népesség 68,03%-a élvezi A LEADER révén létrehozott 500 munkahely	07 alapvető szolgáltatások	278 847 891	6,71
	19 LEADER és közösségvezérelt helyi fejlesztés	191 783 851	4,61
Technikai segítségnyújtás		96 865 821	2,33
Összes közkiadás (EUR)		4 170 628 157	100